

Uredništvo
in upravnništvo:

Kolodvorske
ulice števil. 16.
Z urednikom se
more govoriti
vsaki dan od 11.
do 12. ure.

Rokopisi se ne
vračajo.

Inserati:
Šeststopenjska pet-
vratna 4 kr., pri
večkratnem po-
navljanju daje se
popust.

Ljubljanski List

večerna priloga deželnemu uradnemu časniku.

Izhaja vsaki dan razen nedelj in praznikov ob 5. uri zvečer.

Velja

za Ljubljano
v upravništvu:
za celo leto 6 gl.,
za pol leta 3 gl.,
za četrt leta 1 gl.
50 kr., na mesec
50 kr., pošiljatev
na dom velja me-
sečno 9 kr. več.

Po pošti velja
za celo leto 10 gl.,
za pol leta 5 gl.,
za četrt leta 2 gl.
50 kr. in za jeden
mesec 86 kr.

Štev. 19.

V Ljubljani v petek 21. marcija 1884.

Tečaj I.

O dolenski železnici.

IV.

Kadar se obravnavajo važne materijelne koristi, poneha navadno strankarsko protivje. To se je videlo tudi pri vprašanju o dolenski železnični črti. Odkar se je pričela razpravljati dolenska železnica — in tega je sedaj že 20 let — bili ste obe stranki jedini vsaj v tem oziru in skupno ste si prizadevali, doseči svoji deželi to imenitno in prepotrebno zvezo. Žalibog, vsi dosedanji poskusi nas niso mogli dovesti do zaželjenega uspeha!

Žalost se polasti opazovalca, ako se prerije skozi dolgo Odysejo neuslišanih prošenj in spomenic, katero je morala preboleti uboga Dolenska. Od l. 1864., ko je trgovinsko ministerstvo izdalo svojo znamenito „*Denkschrift zu dem Entwurfe eines neuen Eisenbahnnetzes der österr. Monarchie*“ oglašali so se skoraj vsako leto kranjski deželni zbor, trgovinska zbornica, mesto ljubljansko, dolenske večje občine, zasebni podjetniki itd. na merodajnem mestu, do Najvišjega prestola šle so deputacije prosit te neobhodno potrebne proge — a dosedaj je bilo vse zaman! Včasih se je kazalo, da jo uže imamo, da se uže tir polaga čez dolenske holmce in doline — toda vedno nas je varal goljufigi up. Vis. trgovinsko ministerstvo je 15. marcija 1869 dr. žavnemu zboru izročilo načrt postave o novih železničnih zgradbah in v njem se je oziralo tudi na dolensko progo, ali zasedanje se je končalo nepričakovano hitro, in Dolenci so propali s svojo železnico. Vendar je ministerstvo še v svojem odloku z 8. jun. 1869, št. 9251, kranjskemu deželnemu odboru javilo, da je sicer za sedaj umaknilo svoj načrt vsled prenehanja državnega zbora, da pa navzlic temu še vztraja pri svojem programu gledé dolenske železnice. Zlasti ko so se l. 1872 vsled ministerskih ukazov predloženi črteži pregledovali v tehničnem in vojaškem oziru (*technisch-militärische Traßenrevision*), ni nikdo več dvojil, — da se ima vendar enkrat ures-

ničiti najsrčnejša želja Dolencem; ali maja 1873 počli na dunajski borzi glasoviti „krach“, in pogubonosna epidemija, ki je sedaj razsajala med gospodarstvenimi ustanovami, uničevaje sleparska podjetja sleparske dōbe, zadušila je z neusmiljeno roko tudi komaj spočeto dete, dolensko železnico!

Da vlada po grozovitem borznem polomu ni mogla takoj lotiti se dolenske železnice, tega ji gotovo niti najstrastnejši protivnik ne more v zlo šteti.

Po burni razuzdanosti, ki je navdajala denarne kroge v bliščeči dōbi „gospodarstvenega napredka“, prišla je pepelnica, začel se je bridki post in vlada ni mogla misliti na nove, bodi si še tako potrebne investicije. Če se je sem ter tja v državnem zboru še kaka besedica zinila o dolenski železnici, če je l. 1874 trgovinsko ministerstvo še enkrat popolnem preiskovati dalo vse dotične projekte, bili so to sami pojavi platonične ljubezni. V strokovnjaških krogih se je sicer priznavala velika važnost omenjene železnice; še l. 1875 poudarjal jo je kompetenten sodnik, bivši trgovski minister Wüllerstorff-Urbair, v svoji razpravi o železnični mreži zahodne Avstrije jako odločno, ali to je imelo vendar le akademičen pomen in izvršitev te železnične zveze moramo pričakovati le od drugih merodajnejših faktorjev, v prvi vrsti od zavedne, vsem narodom in deželam jednako pravične vlade.

Da se sedanja vlada zaveda svojih dolžnostij za prospeh prometa, da ima resno voljo, popraviti to, kar so zamudili njeni predniki, o tem ne treba dokazov. Monumentalna zgradba arlberskega predōra, gališka in češko-moravska transversalna železnica bodo pričale o tem še poznim rodovom. In po vsem neopravičeno bi bilo umovanje, da se Taaffejevo ministerstvo ne mara ozirati na naše potrebe, kakor se je oziralo na potrebe drugih dežel. Istina je sicer, da se finančni minister iz lahko umljivih uzrokov nekako boji vsake nove investicije, ali če pomislimo, da za dolensko železnico zadostuje $\frac{1}{10}$ one

svote, s katero se je zidala arlberska in da se ta svota lahko razdeli na več let, smemo se vendar le nadejati, da se ne bo odločno protivil produktivnim troškom za našo deželo. In baš sedaj bi bil ugodni trenotek, da otresemo dosedanjo letargijo ter se potegujemo za dolensko železnico. Ako vsi poklicani faktorji, v prvi vrsti seveda naši državni poslanci, svojo dolžnost storé, ako jih podpira s složnim in požrtvovalnim sodelovanjem ves narod, potem smo uverjeni, da bomo uže v kratkem imeli direktno železnično zvezo med Ljubljano in našimi vinorodnimi dolenskimi goricami.

Ali naglašali smo, da mora narod sam podpirati svoje zastopnike. V to svrhu je najprej potrebno, da se zedini prebivalstvo, da svoje lokalne koristi podredi velikemu skupnemu interesu. Uže l. 1872 je najbolj zavirala zgradbo dolenske železnice nesrečna nesloga zlasti med prebivalci temeniške in krške doline, ki si je postavila monumentalni spomenik v zapisniku one komisije, ki je imela pregledati dotične proge, ter v 14 prilogah tega zapisnika. Še sedaj se lahko čita v zarumenelih listih tega zanimivega dokumenta klasično izjavo nekega vaškega župana: „Rajši nobene železnice na Dolenskem, nego take, ki ne gre skozi našo dolino in čez našo vas!“ Skoraj bi se nadejali, da so bridke skušnje uže dovolj izučile in omehčale to vrtoglavo trdovratnost, ali komaj smo začeli nekoliko le meniti se zopet o dolenski železnici in uže se razlegajo po predalih „Slov. Naroda“ glasni ugovori proti črti Ljubljana-Novo-Mesto-hrvat-ska meja, in nek nepoklican modrijan dela — hvala Bogu, le v brezkončnih dopisih — na vse pretege za zvezo Videm-Novo-Mesto!

Najstarejši slovenski dnevnik pridobil si je dvomljivo zaslugo, begati in razdvojiti ljudstvo v prevažni zadevi — in to čisto po nepotrebem. „Slovenski Narod“ sam ni verjel v istinitost one prečudne notice, da misli vlada na progo Videm-Novo-Mesto; to se razvidi uže iz njegovih besedij: „Čujemo iz precej verjetnega vira“. Prestavljeno iz časnikarskega narečja v navadno slovenščino se to glasi:

Listek.

Punin in Baburin.

(Spisal Ivan Turgénev, poslovenil K. Štrekelj.)

(Dalje.)

— Mlad! ponovi Punin in si briše solze po lici. — Tudi ona je mlada... izginila mi je vsa nada! — Ta rima nastala je le slučajno: bednemu Puninu zdaj ni bilo do poezije. Mnogo bi bil jaz dal, da bi sedaj zopet zaslišal njegove vzvišene govore ali vsaj njegov nezvočni smeh... Žal! Ti govori končali so za večno in nikdar več nisem slišal njegovega smeha.

Obljubim mu, da mu sporočim, ako izvem kaj gotovega... Tarhova, se ve, nisem imenoval. — Punin postane na enkrat ves malodušen. — Dobro, dobro, lepa hvala, reče in čudno zategne obraz; — samo prosim, ne govorite s Paramonom Semenicom ničesar o tem... on bi se jezil! — Z eno besedo: prepovedal mi je, popraševati po Muzi! Z Bogom, gospod!

Ko mi pri odhodu pokaže Punin svoj hrbet, zdel se mi je tako reven, da sem osupnil; šepal je z obema nogama in pri vsakem koraku skoraj da ni pal...

„Slabo znamenje! Finis, kakor pravijo,“ mislim zá-se.

Da si sem obljubil Puninu poizvedovati po Muzi, vendar nisem upal, da kaj izvem, ko se še tisti dan odpravim k Tarhovu; kajti zdelo se mi je skoraj gotovo, ali da ga ni doma, ali da me ne sprejme. Moja slutnja ni se uresničila, kakor se je pokazalo: najdem ga doma in on me tudi sprejme; da, celo vse izvem, kar sem hotel; ali početi nisem vedel s tem ničesar. Komaj denem nogo čez prag, uže mi pride on naproti, odločno, hitro, z bliščečimi in žarečimi očmi na zarudelem in razsvetljenem obrazu, in mi reče trdó pa živo: Slušaj, brat Peter! Jaz si mislim, po kaj si prišel in o čem bi rad z menoj govoril; ali povem ti, ako le z eno besedo omeniš nje ali njenega postopanja, ali tega, kar po tvoji misli meni zapoveduje pamet —

prestaneva biti še dalje prijatelja, da, celó znanca, in poprosil te bom, da se vedeš z menoj, kakor s tujcem.

Debelo gledam Tarhova; ves se je tresel kakor napeta struna, ves je zvenčal, in koma je branil svoji mladi krvi, da mu ni vskipela; velika, radostna sreča napolnila mu je dušo, polastila se ga je vsega, kakor se je tudi on nje oklenil.

— Je-li to nepremisljiv sklep? vprašam žalostno.

— Da, brat Peter, nepremisljiv.

— Po tem takem ne ostane mi družega nego da ti rečem: z Bogom!

Tarhov utrne z lahka z očmi... Bilo mu je to jako prijetno.

— Z Bogom, brat Peter — spregovori v nos, z odprtimi ustnicami, skozi katere je bilo videti vse njegove bele zobe.

Kaj sem hotel storiti? — Pustil sem ga v njegovi „sreči“.

Ko zaloputnem za sabo vrata, slišim, da so se zaloputnile tudi še druge duri v sobi.

(Dalje prihodnjik.)

„Uredništvo je skoraj prepričano, da je to, kar poročamo v tej notici, gola izmišljotina.“ Vendar ne bomo zamerili uredništvu, da je objavilo to opazko, ne da bi se preje informiralo o njeni podlogi. Ali kar se mu mora zameriti po pravici, je to, da svoje vesti ni preklicalo, ko je od državnih poslancev bilo poučeno, da na Dunaji nikdo, najmanj pa trgovinski minister, ne misli na tako železnično črto. Časnikarska dolžnost bi bila, razjasniti položaj vsaj nesrečnemu dopisniku; mestu tega odpira „Slov. Narod“ svoje prostore obširnimi dopisom, ki sejejo razpor in delajo združbo, baš v tem trenutku, ko se ima sklicati enketa za dolenjsko železnico in ko bi vsi rodoljubi morali misliti na to, da se ustanovi in ohrani sloga med raznimi interesenti. V istini, „das war kein Heldenstück, Octavio!“

Iz državnega zbora.

Specijalna debata o državnem proračunu se nadaljuje, pri vsakem odstavku se oglasi cela vrsta govornikov, ali mogočni veletok parlamentarne zgornosti se izgublja in vsiha v peščeni pustini vsakdanje dolgočasnosti. Le redkokrat se še posreči kakemu poslancu, okolo sebe zbirati večje število paznih tovarišev, navadno pridiguje — prazni zbornici. Reditelji imajo obilo posla, da vsaj k glasovanju spravijo potrebno število zastopnikov, in zastoj se trudi milovanja vredni predsednik, da bi v hitrejši tek spravil zažveženo debato. In glej! čuda se godé; pristaši iste levice, ki dosledno glasuje pri generalni debati proti budgetu sploh, ustajajo sedaj pri vsaki priliki ter objavijo svoje želje in nadloge, zahtevajo novih svot, ki bi morale takoj se izražati v številkah državnega proračuna, ne oziraje se na to, da se baš s tem povikšuje toliko razupiti deficit. Ali ta nedoslednost ne dela nobene preglavice našim levičarskim modrijanom!

Najbolj nas je še zanimal govorniški dvo-boj med Greuterjem in Ed. Suessom. Dolgo je molčal bojeviti tirolski poslanec, a predvčerajšnjem se je prepričala zbornica, da dolgotrajna rezerviranost ni škodovala izvirnemu njegovemu talentu. Vedno množče se pojave nebrzdane silovitosti hotel je izvajati iz naukov moderne véde, iz razširjajočega se materijalizma, potem je grajal čudne prizore na dunajskem vseučilišču o priliki Maassenovih škandalov. Včeraj mu je odgovorjal Ed. Suess, v prvem delu svojega govora brani prostost véde, in tú se mu je posrečila marsikatera primerna beseda. Ali v drugem delu hoče zagovarjati postopanje akademičnih oblastev pri znani Maassenovi aféri in tú je bila zamán njegova elegantna zgornost, zamorca ni mogel oprati. Dobro si ga je potem privoščil Greuter, ki je drastično šibal neznosni položaj na dunajski visoki šoli.

Čehi o slovenskem slovstvu.

(Konec.)

„Leta 1882. izšla so na svetlo ta samostalna dela: A. Šolska: 1.) „Latinsko-slovenski slovník“ (sestavili V. Kermavner, M. Pletersnik, M. Vodušek, Fr. Wiesthaler, M. Žakelj); 2.) „Vadbe v skladnji latinski“ (sestavil V. Kermavner); 3.) „Domoznanstvo pokn. grofije Goriške in Gradišanske“ (sp. S. Rutar); 4.) „Zemljepis za I. razred srednjih šol“ (sp. J. Jesenko); 5.) „Fizika za nižje gimnazije, realke in učiteljska“ (sp. J. Čebular); 6.) „Praktična metodika za učitelje“ (sp. I. Lapajne), pa deset knjig za ljudske šole. — B. Druge naučne: 1.) Jezičnik (sp. J. Marn); 2.) Zgodovina Tolminskega (sp. S. Rutar); 3.) Slovenska mati (sp. dr. Kočever); 4.) Navod o hmeljarji (sp. J. Hausenbichler) in drugi. — C. Iz leposlovja: 1.) Poezije (S. Gregorčič); 2.) Pesmi (J. Jenko); 3.) Deseti brat, roman (J. Jurčič, nova izdaja); 4.) Rokovnjači, histor. roman (J. Jurčič in J. Kersnik); 5.) Sovrašтво med bratoma, igra v 2 dejanjih (J. Gécelj), in 25 družih del, večinoma prevodov, med

K 348. seji imamo še dostaviti, da je poslanec Božidar Raič nasvetoval resolucijo o ustanovi treh stolic s slovenskim jezikom za predmete sodnijskega izpita na graškem vseučilišču. Njegov predlog se izroči budgetnemu odseku.

Koncem seje pripetil se je še zeló komičen prizor. Znani dr. Lustkandl, kateri je na glasu, da s svojimi dolgočasnimi govori hipoma spraznuje dvorano, je danes vtrujenim poslancem vendar še napravil nekoliko veselosti. Objavljen je bil med govorniki, ali debata se je preje sklenila in kot generalna govornika sta bila izvoljena Ed. Suess in Greuter. Gosp. profesorju, ki je sigurno svoj govorček uže do pičice znal na pamet, to nikakor ni ugajalo in tedaj jame moledovati z odra, naj se debata iznova prične, tako da bosta še govorila dva „manjša“ govornika. Zavladala je viharna, dolgotrajna veselost v celi zbornici in z velikim smehom se jednoglasno zavrže Lustkandlov nasvèt.

Politični pregled.

Avstrijsko-ogerska država.

„Polit. Corresp.“ piše, da namerava finančni minister pl. Kállay še letos obiskati Bosno in Ercegovino, kjer se bo mudil nekaj časa. Čas potovanja baje še ni določen.

15. aprila se zbere komisija za uravnavo ribarskih pravic Chioggiotov v Gorici. Avstro-ogersko bodo zastopali gg. pl. Albert, predsednik morskega urada, ministerijalna svetnika pl. Haardt in pl. Rinaldini in sekcijiski svetnik kr. ogerskega trgovinskega ministerstva Mihalovič.

O zadevi sporazumljenja imamo zabilježiti zanimivo izjavo nemško-čeških poslancev. V seji 19. marcija zedinjene levice bralo se je namreč sledeče pismo: „Nemško-češki poslanci izjavijo, da smatrajo predloge, koje je dr. Russ napravil v seji 11. marcija 1884, in kateri imajo temelj v predlogih Herbstovih in Wurmbrandovih — sposobnim za podlago uredjenja prihodnjih jezikoslovnih naredeb na Češkem. Vendar sedaj vsled postopanja večine državnega zbora, posebno čeških poslancev, ne morejo ponavljati predlogov, stojećih na jednakem temelju. To naznanijo nemško-češki poslanci klubu s pristavkom, da jim bode tudi za naprej skupnost Nemcev v Avstriji jedina mér, po kateri bodo stopali zastopniki Nemcev v Češki.“

Klub levičarjev je jednoglasno to izjavo vzel za znanje in sklenil sledečo resolucijo: Klub združene levice pritrdi izjavi kolegov iz Češke in povabi njihovega predsednika, da o pripravnem času predloži klubu obravnave pražke konference, ki se je pečala z administrativnim in jezikoslovnim deljenjem Češke.

njimi 7 glediščinih iger. — Č. Sedemnajst molitvenih in izobraževalnih del. — D. Pet koledarjev in mnogo družih šolskih in društvenih poročil. — Konečno prištevamo k prejšnjemu še iz godbene stroke: 1.) Lavorika in Glasbena Matica (skladbe Ant. Foersterja, A. Nedvěda, K. Maška, Bl. Potočnika, Fleischmanna in A. M. Slomška); 2.) Mornar in V tihem mraku (zl. F. S. Vilhar); 3.) Venec (A. Hribar); 4.) Pesmaričica (A. Foerster).

Kdor hoče poznati smer, kojoj hodijo gojitelji slovenske književnosti v zadnjih letih, pouči ga o tem temeljito „Letopis Matice Slovenske“ za l. 1882. in 1883. in „Ljub. Zvon“ in „Kres“ od l. 1881 do 1883, najprvi to časopisi slovenski, izmed kojih je zdaj prvi postal strogo vednosten, oba zadnja pak vrh beletristike gojita tudi védo. V vseh teh treh časopisih nahajamo samo izvornost a večinoma je za predmet slovenski narod sam. Da so torej Slovenci konečno sami o sebi pisati počeli, ne služi samo njim v čast, temveč je to zelo laskavo za vse ostalo Slovanstvo. Zaradi omejenosti prostora se ne moremo tú spuščati v podrobnosti posamičnih strok, dasi mnogo zasluži podrobne obravnave. Toda, česar si

Tuje dežele.

Listi so pisali, da terja srbska vlada od ruske, naj poslednja pokliče svojega poslanca pl. Perzijanija iz Belega Grada. Novejše vesti pa trdijo, da na tem ni nobena beseda istinita. Kako se pripravljajo v Belem Gradu na sprejem našega cesarjeviča, poročal je naš telegram v včerajšnjem listu.

Ruski poslanec Orlov je odpotoval 19. t. m. iz Pariza v Berlin. Karakteristično je, da noben list ne prinese najmanjše odhodnice poslancu, ki je deset let bival v Parizu. Iz Kahire prihajajo tjá poročila, da bode brž ko ne Abdel-Kader imenovan gouvernerjem sudanskim.

V Bernu je zvezni svét sklenil, da bode dejanja anarhistov, ki so se priprli zadnje dni, smatral kot navadne, a ne kot politične zločine. Zato se bodo sodili pred zveznimi sodnjami. Sploh je važno za Švico, da se napravi obramba zoper zunanje in notranje sovražnike države; vsled tega pozivlja zvezni svét vse kantone, da naj mu natanko poročajo o izidih preiskav, ki se tičejo anarhističnih pojavov.

Od raznih stranij se je govorilo, da bodo turški vojaki zasedli Suakim z dovoljenjem Angleške; a sedaj se to zanikava in trdi, da so se vršila sicer dogovarjanja o tej stvari, a izid še ni nikjer znan.

Kako je izpala volitev predsednika laške zbornice, smo tudi včeraj uže poročali. Situacija pa vendar še ni jasna, čeravno je prodril vladni kandidat. Listi namreč vedó, da Coppino ne mara sprejeti predsedništva in zaradi tega namerava baje ministerstvo dati kralju svojo ostavko. V malo dnéh se bode stvar odločila. — Zbornica je sprejela v tajni seji predlog za postavljanje Sellinega spomenika z 267 glasovi proti 130.

Dopisi.

Iz Bele Krajine, 20. marcija. (Izv. dop.) Čedalje živahneje postaja vprašanje o preložitvi gorjanske ceste. Dovolite gospod urednik, da i mi svoje mnenje o tej stvari izpregovorimo.

Govori se mnogo o novi cestni črti; pravijo, da naj bi šla cesta iz Novega Mesta, mimo Ruperčevega proti Rožnemu dolu, mimo Verčeca, potem pa bi se tam kje nad Semičem razcepila proti Metliki in Črnomlji. Ako je res, da se misli to ali jednako progo delati, vprašamo: Kaj bi pridobil Metličanje, kaj Črnomeljeji s tako cesto? Črnomeljeji nimajo z Novim Mestom skoraj nikake konkurencije; ves promet za Črnomelj suče se iz Ljubljane ali pa iz Karlovca, taka cesta bi torej za Črnomelj ne imela nikake večje pomembe. In Metličani? Z omenjeno progo bi le izgubili še to, kar imajo, kajti nova črta bi naredila prevelik ovinek in bi bila na vsak način neprimerno

o vseh dovoljujemo navesti, je, da se odlikujejo gledé spretnosti oblike in gledé izbrane vsebine nadkrilujejo plode prejšnje dóbe. Ta iznenadni napredek dá se s tem pojasniti, da je mnogo novih močij iz nove šole stopilo na tekmovališče véde, ker zdaj leto za letom petdeset nadepolnih in sploh neimovitih mladeničev kranjskih v Knafflovi ustanovi nahaja izdatno podporo k nastopu fakultetnih študij (izimši bogoslovskih), tako da polje literature uže iz tega števila vsako leto more pridobiti nekoliko novih, zmognih delavcev.

Dokazi leže pred nami. „Ljublj. Zvon“, kojega prof. Levec v vsacem oziru izbórno ureduje in skupaj z notarjem J. Kersnikom, dr. Iv. Tavčarjem in prof. Jos. Stritarjem izdaje v Ljubljani, kaže nam v poslednji številki min. l. 106 dosedanjih svojih doneskov, med kojimi nahajamo 34 profesorjev in 36 pisateljev drugih fakultetnih izobraženj. V njegovem lanskem letniku se odlikujejo izmed pesnikov: S. Gregorčič, A. Funtek, pseud. Gorázd, J. Stritar in dr. — Prozo v povestih in romanu zastopajo imena: J. Trdina („O Gorjancih“), J. Kersnik („Cyklamen“), J. Stritar, dr. Iv. Tavčar; v učenih razpravah pak imena: dr.

